

Anvisningar för statsbidrag till regioner i syfte att stärka hälso- och sjukvårdens beredskap 2026

Börja med att läsa anvisningarna

Läs anvisningarna innan ni fyller i och skickar in ansökan.

Anvisningarna för statsbidraget beskriver vilka som kan ansöka, vad ni kan använda bidraget till, hur ni ansöker och vilka villkor som gäller.

Bakgrund

Under hösten 2024 fastställde riksdagen försvarsbeslutet baserat på regeringens proposition *Totalförsvaret 2025–2030* (Prop. 2024/25:34). Regeringen har sedan beslutat om inriktning för civilt försvar¹ och om gemensamma förutsättningar för utvecklingen av totalförsvaret² 2025–2030. Myndigheten för civilt försvar och Försvarsmakten har, på uppdrag av regeringen, tagit fram *Utgångspunkter för totalförsvaret 2025–2030*³ som utgör grunden för Sveriges planering och utveckling av totalförsvaret och riktar sig till alla aktörer som deltar i totalförsvärsförberedelserna. Myndigheten för civilt försvar har även tagit fram en uppdaterad planeringsinriktning⁴ som syftar till att ge ytterligare stöd till civila aktörer i arbetet med krisberedskap och civilt försvar. Regioner är centrala aktörer i arbetet med att stärka och utveckla det civila försvaret. Mellan 2018 och 2023 fick regioner medel för detta ändamål utifrån grundöverenskommelser mellan staten⁵ och SKR om hälso- och sjukvårdens arbete med civilt försvar. Från och med 2024 ersattes grundöverenskommelser med den aktuella förordningen om statsbidrag.

Vilka kan ansöka?

Regioner kan ta del av statsbidraget.⁶

¹ Inriktning för civilt försvar 2025–2030 (Fö2024/02054)

² Gemensamma förutsättningar för utvecklingen av totalförsvaret 2025–2030 (Fö2024/02054)

³ Utgångspunkter för totalförsvaret 2025–2030, (FM2025-19772:2, MSB 2025-08877)

⁴ Planeringsinriktning för krisberedskap och civilt försvar – Planering för att skapa och använda förmåga, MCF 2026

⁵ Socialdepartementet

⁶ Sjukvårdshuvudman, 2 kap. 2 § hälso- och sjukvårdslagen (2017:30).

Begrepp

Med *hälso- och sjukvård* avses i förordning (2023:489), sådan verksamhet som en region ansvarar för enligt hälso- och sjukvårdslagen (2017:30).

Med *höjd beredskap* avses antingen skärpt beredskap eller högsta beredskap.⁷ Skärpt beredskap kan ske vid till exempel krig eller konflikter i Sveriges närområde, eller om läget i omvärlden allvarligt påverkar vårt land eller hotar vår säkerhet och självständighet. Vid högsta beredskap är Sverige i krig. Regeringen kan besluta om höjd beredskap för att stärka Sveriges möjligheter att försvara sig.⁸

Vad kan ni använda statsbidraget till?

Syftet med statsbidraget är att regionerna ska genomföra åtgärder för att stärka hälso- och sjukvårdens beredskap så att hälso- och sjukvårdsverksamhet kan upprätthållas under höjd beredskap.

I ansökan ska ni endast ta med de aktiviteter och insatser som ni planerar att göra för statsbidragets budget.

Ni kan använda statsbidraget till:

Statsbidrag kan sökas för kostnader för de förberedande åtgärder som behövs för verksamheter inom hälso- och sjukvård kan upprätthållas under höjd beredskap. Statsbidraget kan även sökas för åtgärder inom krisberedskap som leder till att verksamheterna kan upprätthållas under höjd beredskap. Åtgärder i samband med en inträffad händelse ska dock inte finansieras med statsbidraget.

Kostnader för personal

Statsbidrag kan sökas för lönekostnader för personal som arbetar inom de fem nedanstående områdena för att stärka hälso- och sjukvårdens verksamhet under höjd beredskap. Statsbidraget kan även sökas för kostnader för personal som arbetar med att stärka hälso- och sjukvårdens förmågor under höjd beredskap, exempelvis säkerhetschef, beredskapssamordnare, säkerhetssamordnare eller motsvarande.

Statsbidraget ska endast bekosta den del av en tjänst som avser arbete med att stärka hälso- och sjukvårdsverksamhetens upprätthållande under höjd beredskap.

Övriga kostnader

Statsbidraget kan även sökas för övriga kostnader för arbetet inom de fem nedanstående områdena. Även i fråga om sådana kostnader ska bidraget endast

⁷ 1 § andra stycket andra meningen lagen (1992:1403) om totalförsvar och höjd beredskap.

⁸ Krisinformation.se

bekosta den del som avser arbete med att stärka hälso- och sjukvården under höjd beredskap.

Områden och åtgärder

Statsbidrag kan sökas för kostnader för åtgärder inom ett eller flera av följande fem områden:

1. Personalförsörjning

- Arbete med krigsorganisation och personalförsörjning (inkluderat samverkan med exempelvis privata aktörer eller frivilliga försvarsorganisationer kring personalförsörjning, avtal, leveransförmåga m.m.).⁹
- Kartläggning och analys av personalbehov och övriga förutsättningar av särskild vikt för totalförsvaret.¹⁰

2. Samverkan och ledning

- Att genomföra kunskapshöjande insatser och att stärka förmågan att bedriva samverkan och ledning under höjd beredskap. Här ingår bland annat särskild sjukvårdsledning, samt medverkan i aktörsgemensam samverkan om inriktning och samordning av det civila försvaret.
- Planeringen av samverkan och ledning under höjd beredskap¹¹.

3. Beredskapsplanering

- Planering för att stärka förmågan att kunna hantera större, långdragna allvarliga händelser i en krigssituation.
- Genomföra risk- och sårbarhetsanalyser, kontinuitetsplanering samt beredskapsplaner med koppling till höjd beredskap.
- Regioners deltagande i planeringen av totalförsvaret på lokal, regional, högre regional och central nivå. I detta ingår att samverka med aktörer som Socialstyrelsen, Försvarsmakten, Myndigheten för civilt försvar (MCF), civilområdesansvariga länsstyrelser, länsstyrelser, kommuner och andra berörda aktörer.

4. Hantering av masskadehändelser

- Arbete och åtgärder för att stärka förmågan att hantera händelse med många skadade eller sjuka, exempelvis utifrån underlag om nyckeltal och dimensionerade målbilder för höjd beredskap¹².
- Fortsatt arbete och implementering av regionala masskadeplaner¹³.

⁹ Stöd för hur arbetet kan utföras finns i MCFs vägledning Rätt person på rätt plats. <https://www.mcf.se/sv/amnesomraden/beredskap-for-kris-och-krig/beredskap-for-aktorer/krigsorganisation/planera-krigsorganisation/>

¹⁰ Kommittédirektiv 2023:116 *En långsiktig hållbar personalförsörjning av det civila försvaret. (sid 7-8)*

¹¹ <https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/ovrigt/2020-1-6569.pdf>

¹² Nyckeltalsberäkningar och dimensionerande målbilder för hälso- och sjukvårdens planering för civilt försvar, Socialstyrelsen 2023.

¹³ Stärkt nationell och regional förmåga vid masskadehändelser, Socialstyrelsen 2024.

5. Utbildning och övning

- Kompetensutveckling, utbildning och övning som stärker hälso- och sjukvårdens och dess stödfunktioners förmåga under höjd beredskap.
- Medverkan i de övningar som Socialstyrelsen anordnar för att stärka beredskapen och förmågeutvecklingen inom hälso- och sjukvården för att sjukvården ska kunna lösa sina uppgifter under höjd beredskap.
- Kostnader för personal som deltar i utbildning eller övning som syftar till att höja kompetensen att hantera traumavård i krig.
- Utbildning och övning tillsammans med upphandlande utförare av verksamhet inom hälso- och sjukvård i de fall dessa åtgärder inte regleras i avtal mellan den privata utföraren och regionen.
- Utbildning och övning med andra aktörer, exempelvis kommuner för att stärka hälso- och sjukvården under höjd beredskap.

Övriga områden

Statsbidrag kan även sökas för kostnader för åtgärder inom andra områden som är prioriterade för regionens arbete med hälso- och sjukvårdens beredskap i syfte att verksamheter kan upprätthållas under höjd beredskap.

Statsbidrag till privata aktörer

Statsbidrag kan sökas för kostnader:

- till utbildning och övning tillsammans med av regionen upphandlade utförare av verksamhet inom hälso- och sjukvård.
- för planering tillsammans med de upphandlade utförarna ifråga om personalförsörjning, hantering av masskadehändelser, beredskapsplanering samt samverkan och ledning för att stärka hälso- och sjukvårdens beredskap som resulterar i att regionens hälso- och sjukvårdsverksamhet kan upprätthållas under höjd beredskap.

Det är regionen som mottagare av bidrag som ansvarar för redovisning och utvärdering enligt 12 § i förordning (2023:489), samt för att återbetala statsbidrag som inte har använts i enlighet med beslut enligt 15 § i förordning (2023:489).

Vad kan ni inte använda statsbidraget till?

- Kostnader som sjukvårdshuvudmannen redan ansökt om inom ramen för investeringsprogrammet Sjukvårdens säkerhet krig (SSIK)¹⁴
- Arbete med krisberedskap som inte har betydelse för höjd beredskap
- Investeringar och utrustning avseende regionens ledningsplats. För regionala ledningsplatser finns möjlighet att söka medel för en del av kostnaden från MCF i särskild ordning¹⁵

¹⁴ För mer information se SSIKs hemsida: <https://statsbidrag.socialstyrelsen.se/regioner/hoja-driftsakerheten-pa-fastigheter-for-halso--och-sjukvard/>

¹⁵ <https://www.mcf.se/>

- Kostnader och inköp av sjukvårdsprodukter i samband med hantering av händelser
- Inköp av sjukvårdsprodukter¹⁶ och utrustning för lagerhållning
- Generellt säkerhetsarbete, till exempel brandskydd eller lås och larm, som inte är särskilt kopplat till det säkerhetsskydd som krävs för arbetet med civilt försvar
- Tjänsteman i Beredskap (TiB)
- Regionens kostnader för att stärka beredskapen för att upprätthålla regionens ansvar för tandvård enligt tandvårdslagen (1985:125) ingår inte i förordning (2023:489)
- Kontorsutrustning (exempelvis möbler, datorer och telefoner)
- Signalskyddsorganisation
- Resor utomlands

Statsbidraget ska inte bekosta del av tjänst eller åtgärder för vilka regionen mottagit statsbidrag från andra myndigheter, till exempel åtgärder som bekostas genom ersättningen från regionernas överenskommelse om krisberedskap och civilt försvar.

Hur gör ni en ansökan?

- Ansökan öppnar i e-tjänsten för statsbidrag den 16 februari 2026.
- **Sista dag att ansöka är den 1 april 2026.**
- För att kunna ansöka behöver ni ha utsett ett ombud. Mer information finns på [Socialstyrelsens webbplats](#).
- Frågor om ombud och hur ni använder e-tjänsten mejlar ni till: e-tjanst.statsbidrag@socialstyrelsen.se.

Uppgifter som ska lämnas i ansökan

- Uppgifter som Socialstyrelsen behöver för att pröva ansökan är exempelvis kostnader och sökt belopp
- den eller de åtgärder (områden) för vilka bidrag söks
- en övergripande tidsatt plan för arbetet
- uppgift om beräknade kostnader för att genomföra åtgärderna
- uppgift om sökt belopp, och
- övriga upplysningar som behövs för att pröva ansökan.

När fattas beslut och när sker utbetalning?

Vi planerar att fatta beslut andra kvartalet 2026. Vi betalar ut statsbidraget som ett engångsbelopp till det konto ni angett i ansökan.

¹⁶ Det som avses med sjukvårdsprodukter enligt 2 kap 8§ hälso- och sjukvårdslagen (2017:30)

Hur fördelas statsbidraget?

Det totala beloppet som Socialstyrelsen fördelar för bidragsåret är **500 miljoner kronor**.

Om statsbidraget blir översökt kommer Socialstyrelsen att prioritera personalkostnader samt arbete med åtgärder inom de fem utpekade områdena (personalförsörjning, samverkan och ledning, beredskapsplanering, hantering av masska-dehändelser och utbildning och övning).

Vilka villkor gäller för att få ta del av statsbidraget?

Villkoren för bidraget styrs av (2023:489) om statsbidrag till regioner för hälso- och sjukvårdens beredskap (förordningen). Mer information om villkoren finns i förordningen. Här finns alla de viktigaste villkor som ni som bidragsmottagare ska uppfylla för att få ta del av statsbidraget.

Vilka villkor gäller för hur ni får använda statsbidraget?

Här hittar ni alla de viktigaste villkor som ni som bidragsmottagare ska uppfylla när ni använder statsbidraget.

Tidsperiod

Ni kan använda statsbidraget under perioden 1 januari - 31 december 2026.

Det går bra att göra reserveringar i bokföringen för fakturor som avser bidragsåret men betalas året efter. Förutsättningen är att

- det som fakturan avser ska avse bidragsåret
- fakturan och händelsen ska kunna styrkas vid kontroll.

Dubbelfinansiering är inte tillåtet

Bidrag får inte ges till en region som har beviljats annat offentligt stöd för samma åtgärd, 6 § förordning (2023:489).

Ni ska kunna visa hur ni har använt statsbidraget

Regionen ska kunna lämna in underlag, enligt lagen (2018:597) om kommunal bokföring och redovisning, som möjliggör att Socialstyrelsen kan göra en fördjupad granskning av bidragets användning. Den region som inte kan lämna ett sådant underlag kan bli helt eller delvis återbetalningsskyldig.

Vilka underlag kan regionen behöva lämna in?

- Utdrag ur huvudbok/kontoutdrag – Det bör finnas ett eget kostnadsställe eller projektkod för statsbidraget. Redovisningen måste vara tydlig, spårbar och överblickbar.
- Underlag som styrker regionens genomförda åtgärder.
- Fakturor som styrker nedlagda kostnader – Fakturorna ska vara tydliga och beskriva vad regionen har betalat för.
- Lönespecifikationer och/eller anställningsavtal som styrker lönekostnader

Hur går redovisning till?

Mottagare av statsbidrag ska återsrapportera hur bidraget har använts. Socialstyrelsen skickar ett återsrapporteringsformulär via e-post till kontaktpersonen för ansökan. Det är därför viktigt att ni meddelar om kontaktpersonen ska bytas.

När ska ni återsrapportera?

En begäran om återsrapportering kommer att skickas under första kvartalet 2027 till de regioner som beviljats medel. Vid återsrapportering av statsbidraget kommer Socialstyrelsen att begära in uppgifter om kostnader och genomförda åtgärder. Därför är det viktigt att ni dokumenterar vilka åtgärder ni genomför och vilka resultat de ger.

Om ni inte återsrapporterar i tid kan regionen bli återbetalningsskyldig. Socialstyrelsen kan pga ändrade omständigheter komma att begära in fler eller andra uppgifter än de ovan listade.

När kan Socialstyrelsen kräva tillbaka statsbidraget?

Mottagare av statsbidrag ska använda statsbidraget enligt villkoren i beslutet. Återkravskyldighet av bidraget föreligger i följande fall:

1. bidraget har lämnats felaktigt eller med för högt belopp,
2. bidraget helt eller delvis inte har använts eller inte har använts för de syften som det har lämnats för,
3. mottagaren inte har lämnat en sådan redovisning som avses i 12 § förordning (2023:489), eller
4. villkor i beslutet inte har följts.

Socialstyrelsen fakturerar, efter utredning och beslut om återkrav, berörda mottagare.

Hur kontaktar ni oss?

Om ni har frågor om statsbidraget: statsbidrag.beredskap@socialstyrelsen.se.